

AMELAND EN DE TOEKOMST

Amelander drinkwater

Opa Sippelaar neemt Tim en Tamara mee naar het kantoor van Waterbedrijf Vitens aan de Achterdieken in Nes. Daar werkt Johan Metz. Hij zorgt ervoor dat de Amelanders en alle gasten water genoeg hebben om te drinken, te douchen en de was te kunnen doen. Opa Sippelaar kent Johan Metz heel goed, hij maakt vaak even een praatje met hem. Net als opa, die vroeger zee kapitein was, heeft Johan veel van de wereld gezien. En beiden weten ze hoe belangrijk schoon water is. Johan heeft in Indonesië gewerkt, ook voor Vitens. Hij heeft kinderen zien doodgaan omdat ze besmet drinkwater hadden gedronken. Ook opa heeft dat in allerlei grote havensteden zien gebeuren. Beide mannen vonden het verschrikkelijk. "Water is het allerbelangrijkste voor mens en dier", zegt Johan. "Als je niet kunt drinken, ga je onherroepelijk dood. En dat gebeurt al heel snel." "Dorst hebben is verschrikkelijk", vindt opa.

Onder onze duinen zit veel drinkwater verstopt

Omringd door zout water en toch voldoende zoet water om te drinken?

"Bij ons aan boord maakten we van zout zeewater zelf zoet water", vertelt opa. "Dat deden we met een speciale machine. De machinist aan boord zorgde er voor. Minstens een keer per dag ging ik naar de machinekamer om met hem te praten. En hij wist wel dat ik hem iedere dag weer vroeg: "Heb je voldoende water?" Ik vond het belangrijker dan voldoende brandstof voor de motoren, of dat alle koelinstallaties voor het vervoeren van bananen het goed deden." "Maar opa," roept Tim, "als de brandstof op is, komt een schip immers stil te liggen en als de koeling het niet doet, beginnen alle bananen te rotten." "Mmmm," zegt Tamara, "maar ik kan opa wel begrijpen. Stel je voor dat er geen

water is voor de bemanning. Dan is het onmogelijk voor hen om hun werk te doen.” Johan Metz knikt bedachtzaam: “Een eiland en dus bovenop drijft. Daarmee heeft een eiland altijd zijn eigen drinkwater. En daarom konden zich rond het jaar 700 mensen vestigen op Ameland, samen met hun vee.”

Regenwater water in de zee regenwater

Johan Metz vertelt: “Als het regent op Ameland neemt de zandbodem het heel gemakkelijk op. Maar niet alles, soms zie

je bij een duinovergang dat water door een geultje van 5 of 10 centimeter breed heel snel naar beneden stroomt. Water stroomt van hoog naar laag. Van duinen aan de noordkant van Ameland naar de laaggelegen weilanden en grieten bij de Waddenzee.

In zee verdampt het water weer, er vormen zich wolken en die regenen weer leeg. Dat gebeurde al tienduizend jaar geleden toen Ameland en de rest van Nederland nog een droge vlakte was, waar reuzenherten en mammoeten wandelden tot het hoger gelegen land wat wij nu Engeland noemen. Soms spoelt bij een zandsuppletie wel eens een pikzwart stuk van een enorm gewei aan van tienduizend jaar oud. Maar denk je eens in, dat regenwater, dat bij ons neervalt, is al miljoenen keren opgestegen en weer neer geregend. Daar hebben de mammoeten in geplast, maar ook de dieren van de Oerdlakte. Het gaat maar door en door.

In al die duizenden jaren heeft zich onder het eiland een grote bel zoet water van 25 meter diep gevormd, maar daaronder, tot op 300 meter, vinden we nog zout water onder Ameland. Zo is Ameland toch een eiland drijvend in zout water. Als we net zoals op de boot van opa Sippelaar van zout water zoet kunnen maken, dan zou Ameland voldoende water zelf kunnen aanmaken.”

Waterwinning bij Hollum

Pas is 1960 werd op Ameland waterleiding aangelegd.

Opa Sippelaar herinnert het zich nog wel, tot 1960 gebruikten de Amelanders regenwater voor het zetten van thee en koffie en voor het koken. Voor de was en het doorspoelen van het toilet gebruikten ze water uit een put bij hun huis, een welput. Ook paarden, koeien en schapen dronken dit water. Bij sommige huizen zie je de oude put nog altijd staan. Door het zand in de bodem was het water van Ameland al mooi gefilterd en daardoor helder genoeg. Tamara lacht: “Opa, je hebt toch nog altijd water op je aanrecht, dat je moet oppompen? Weet je nog toen wij zeven waren, Tim en ik? Toen

heb ik je hele aanrecht volgepompt met water. Wat was je toen boos op ons!” Opa weet het ook nog. Hij zegt tegen Johan Metz: “Ik zet nog altijd thee en koffie van regenwater!”

Hier wordt het water drinkbaar gemaakt

Ameland heeft in de zomer te weinig water voor de toeristen.

Johan vertelt: “In Buren en in Hollum zijn waterleiding installaties. Daar wordt water uit de zoetwaterbel opgepompt en geschikt gemaakt om te drinken. Net als vroeger doet het zand van de duinen nog steeds het meeste werk. Maar via filterinstallaties halen we nog een aantal stoffen uit het water, zoals ammoniak en ijzer. Voor Hollum en uit Buren wordt zo 100.000 kuub water geproduceerd uit het water onder Ameland zelf. Je moet je voorstellen dat een ‘kuub’ water zoveel water is als past in een bak van 1 meter lang, 1 meter breed en 1 meter hoog. Dat is maar liefst 1000 liter! Vitens heeft een enorme voorraad water van 500 kuub om het water op druk te houden, zodat het uit onze kranen blijft stromen. Maar in de zomer, als Ameland veel bezoekers heeft, kan er soms een tekort ontstaan. Per jaar moet er via een pijpleiding vanaf de vaste wal nog 400.000 kuub worden bijgepompt. Dat komt naar ons toe via de watertoren van Dokkum. Ik moet altijd zorgen dat de kelder in de Ballumer Bocht voldoende gevuld is met water voor Ameland, want ook in Noord Friesland hebben de stadjes en dorpen veel water nodig in hun hotels en op de campings.”

Altijd controle: is er voldoende druk op de waterleiding?

Daarom heeft Johan Metz op zijn werk, thuis en op de twee pompstations een computer om te controleren of er voldoende druk op de waterleiding blijft bestaan, zodat uit iedere kraan op Ameland water blijft stromen. Tim en Tamara knikken, dat is begrijpelijk, want water moet er altijd zijn. Het is immers het eerste wat een mens nodig heeft om te kunnen leven.

Waterwinning bij Buren